

karakteristik af amtet i politisk henseende; en sådan ville sikkert være lige så eftertragtet af læserne som »Det rindende vands formpræg« (i øvrigt ikke uinteressant). I sammenhæng hermed havde det heller ikke været uden betydning, om de forskellige avisers partifarve og oplagstal var medtaget, når bladene alligevel nævnes.

For hver by nævnes større og ældre erhvervsvirksomheder, vel at mærke inden for industrien. Det ville ikke være urimeligt, om tilsvarende skete for handelens vedkommende; det turde også være lige så interessant at få med, hvilke gamle handelshuse, der er, som at få at vide, at Helsingør har en kajakklub (hvorfor nævnes ikke den sikkert mere kendte fodboldklub?).

Afsnittet om kendte mænd født i byen eller sognet er meget fyldigt, det manglede vist i 4. udgave. Det er et noget delikat stof, hvorfor er f. eks. politikeren N. P. Kirck ikke med under Helsingør, men derimod forfatteren Chr. Reiserer (der i øvrigt hed Charles til fornavn)?

Endelig er det ikke let at orientere sig i byskildringerne. For læseren ville det være en stor hjælp, om man stadig fulgte et fast skema med rubrikoverskrifter. Man ville da også kunne have undgået forskellige inkonsekvenser. Skal man se efter biblioteksforholdene i en by, vil man vel søge dem i nærheden af skolerne, der finder man dem også, undtagen i Helsingør, hvor centralbiblioteket omtales under karmeliterhuset; dets personale nævnes dog ikke, det gør det derimod i Hillerød. I Hillerød har de også en aut. vejerbod, mon ikke der skulle være en også i Helsingør? I Hillerød får man først et afsnit om rådhuset med byrådssalen, derefter et afsnit om dommerkontoret i bankens bygning, hvorefter følger oplysninger om byrådssalens malerier. I Hillerød har de også et apotek, nævnt i forbindelse med lægekredsen, i Helsingør nævnes et apotek under gamle huse. Helsingør har til gengæld to handelsforeninger og andre foreninger, medens sådanne ikke omtales i Hillerød. Atter til gengæld har Hillerød en øvrighed, det er byrådet (!), medens Helsingør slet og ret har et byråd. Det havde i øvrigt næppe været nødvendigt ved hvert byråd at anføre, at den folkevalgte horgmester er formand, navnlig når man under omtalen af amtsrådet ikke nævner amtmanden, hvis bopæl derfor heller ikke — modsat amtslægens — nævnes.

En omtale som denne skal ikke udvikle sig til idel konstatering af inkonsekvenser, som også kan træffes i det små (f. eks. statistikkerne fra de enkelte jernbanestationer), og ovenstående har da også mere tjent til at påpege, hvilket overordentlig rigt detailstof, der her er bragt sammen og gjort lettilgængeligt, på samme tid som store artikler gør bogen til et underholdende og fornøjeligt værk. I forhold til mængden er inkonsekvenserne og fejlene små, og at de er der trods erfaring og sagkundskab tjener kun til at vise, hvilket arbejde, der ligger bag, et arbejde vi alle må være taknemmelige for.

Vagn Dybdahl.

Danmark før og nu. Østjylland. Redigeret af Johannes Brøndsted under medvirken af Svend Aakjær og Jens Sølvsten. 424 s. (Hassing, 1953).

Af det nye topografiske værk »Danmark før og nu«, hvis 1. bind blev omtalt i sidste hæfte af Jyske Samlinger (side 246), er nu udsendt 2. bind, der under titlen Østjylland behandler Randers, Århus, Skanderborg og Vejle amter. I opbygning og udstyr er fulgt principperne fra første bind: efter et kapitel om naturen følger Svend Aakjærs afsnit om den gejstlige og verdslige inddeling, samme forfatter har som i første bind yderligere et solidt afsnit

om stednavnene, et utaknemmeligt arbejde at give populær form, ikke mindst når det skal ske på den beskedne plads, men for historikeren er det blevet en særdeles nyttig oversigt. Dr. Nørregård skriver om historiske tildragelser i Østjylland ned gennem tiderne og (dets værdi uomtalt) som i det foregående bind gælder det, at emneopstillingen virker lidt søgt, de mange krigsbegivenheder som udløbere af Danmarkshistorien er ikke nødvendige, de må omtales under de enkelte byer og egne, til gengæld kunne der have været sagt mere om de betydelige jyske strømninger i dansk politisk historie, i det hele taget er det politiske liv ganske overset. Efter kapitler om kirker (Jan Steenberg), herregårde (Hans Stiesdal), og byggeskik på landet (Peter Michelsen) skriver Jens Sølvsten et fortræffeligt afsnit om næringsliv og samfærdsel, som er præget af væsentligst at beskrive tilstande frem for udviklingslinier. Anders Bæksted skriver godt om åndslivet, måske vel litterært betragtet; dette afsnit slutter de større oversigter, hvorefter følger artikler om de enkelte byer og landkommuner. Det er som helhed gode artikler, levende og fængslende, for landkommunernes vedkommende dog mere i håndbogsform. Billedudvalget er fint, intet er tilsyneladende sparet her.

Vagn Dybdahl.

Seksten Arhusrids. Tilegnet Svend Unmack Larsen. 361 s. (Universitetsforlaget i Århus, 1953).

En kreds af Århusborgere har fået den gode ide at udsende et festskrift som lykønskning til borgmester Unmack Larsen på dennes 60 års fødselsdag. Den lange liste af gratulanter, der fylder de første sider, viser, hvor stort et antal, der har fundet ideen god; vi finder navne fra det ganske land. Morsomt er det endvidere at se, hvort stort et udsnit af befolkningen, der er repræsenteret. Og man forstår tilslutningen; ikke alene i Århus og Jylland, men selv øst for Valby bakke har man noteret den levende interesse for alle kulturlivets sider, som den Århus-borgmester nærer. Lykkelig den by, der besidder en sådan førsteborger.

Men hogen er mere end dette. Under redaktion af arkivar Vagn Dybdahl, rådmand Bernhardt Jensen og overbibliotekar Emanuel Sejr er udgivet en bog, der med sine forskellige afhandlinger gør status over, hvor vidt Århus i dag spænder på det videnskabelige og kulturelle felt. Følgende institutioner har direkte eller indirekte leveret stof til bogens afhandlinger: Århus teater, Forhistorisk museum, Århus kommunes biblioteker, den højere skole, Erhvervsarkivet, Ole Rømer observatoriet, Statsbiblioteket, Århus Universitet, Den gamle By og Naturhistorisk Museum.

En indgående anmeldelse af de forskellige afhandlinger vil føre for vidt og kan ikke foretages af en enkelt på grund af emnernes forskellige art.

Mon ikke borgmester Unmack Larsen først har studeret den arkæologiske afhandling, og mon det er et tilfælde, at denne går ud fra et par kyndige amatørarkæologers udgravninger for et par menneskealdre siden! Afhandlingen beskæftiger sig med en interessant gravtype fra den romerske jernalder. Museumsinspektør Harald Andersen redegør for beretningen om de gamle udgravninger og giver ved sammenligning med lignende gravtyper fra det nordiske kulturområde sammenholdt med skriftlige kilders vidnesbyrd et udmærket eksempel på, hvad den moderne arkæolog kan slutte sig til.

Personalhistorien er dyrket af flere af forfatterne. Nogle af disse afhandlinger som bibliotekar Bondes om sønderjyder i Århus, arkivar Lauridsens